

Ministeren

Uddannelses- og Forskningsudvalget
Folketinget
Christiansborg
1240 København K

I brev af 10. oktober 2024 har udvalget stillet mig følgende spørgsmål:

8. november 2024

Alm. del spørgsmål 2

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

Vil ministeren kommentere materialet fra Forskerbevægelsen af den 9/10-24 om konkrete forslag til styrkelse af den akademiske frihed og forbedring af forskningskulturen, jf. UFU alm. del - bilag 10? Ministeren bedes konkret forholde sig til de på slide 3 anførte trusler mod den akademiske frihed, herunder oplyse, hvad ministeren agter at gøre for at følge op på disse og løse problemerne med begrænsningen af den akademiske frihed i Danmark. Der henvises bl.a. til tabel 12 "Overview of results in main categories for individual countries" på side 2 i bilaget, der viser, at Danmark hører blandt de lavest rangerede lande i Europa målt på graden af akademisk frihed.

Bredgade 40-42
1260 København K
Tel. 3392 9700

www.ufm.dk

CVR-nr. 1680 5408

Ref.-nr.
521301

Svar

Akademisk frihed, forskningsfrihed, forskeres ytringsfrihed og undervisningsfrihed har afgørende betydning for, at vi i Danmark har forskning af høj kvalitet og relevans, og som nyder stor legitimitet i samfundet.

Jeg mener grundlæggende, at vi har de rigtige rammer for forskningsfrihed i Danmark. Men der er tendenser, som bekymrer mig. Det gælder blandt andet, når forskere udtaler, at de frygter repressalier, hvis de forsker i kontroversielle emner.

Det fremgår af universitetsloven, at universiteterne skal værne om både den institutionelle og den individuelle forskningsfrihed. Det er afgørende, at dette ansvar efterleves i den daglige ledelse på universiteterne. Jeg har en klar forventning om, at ledelserne på universiteterne skaber de nødvendige rammer for fri og uafhængig forskning og fordrer en demokratisk kultur på institutionerne. Samtidig anerkender jeg, at der er et ledelsesrum, herunder ift. at sætte strategisk retning på universiteterne.

Der refereres i præsentationen til en konkret undersøgelse om akademisk frihed fra 2017. Den bagvedliggende analyse og de konkrete kriterier fremgår ikke klart, men det tyder på, at Danmark i undersøgelsen scorer lavt på visse lovgivningsmæssige forhold omkring forskningsfrihed, jobsikkerhed for forskere og ledelsesforhold på universiteterne. Jeg bemærker, at listen toppes af Kroatien, Bulgarien og Spanien, mens Danmark rangerer lavere sammen med lande som Sverige og

Storbritannien. Jeg bemærker ligeledes, at andre undersøgelser når frem til andre konklusioner og en anden rangering. Jeg mener ikke, at der på baggrund af undersøgelsen er grundlag for at konkludere, at presset på den akademiske frihed er mindre i f.eks. Kroatien, Bulgarien og Spanien, end i Danmark og Sverige. Jeg mener heller ikke, at ny lovgivning nødvendigvis er løsningen. Det samme konkluderede i øvrigt Danmarks Forsknings- og Innovationspolitiske Råd (DFIR) i rapporten "*Universiteter for fremtiden*" (2023).

Jeg mødtes selv med Forskerbevægelsen i august. Deres bekymringer og budskaber peger i flere retninger og omhandler også balancer i forskningssystemet. Jeg er enig med bevægelsen i, at den stigende eksterne finansiering forskubber balancen ift. basismidler, hvilket ikke mindst båndlægger forskernes tid til ansøgninger. Det er én af grundene til, at jeg i forbindelse med forhandlingerne om forskningsreserven for 2025 har valgt at prioritere 0,5 mia. kr., som universiteterne frit kan disponere over til forskning og innovation.

Jeg har desuden igangsat en opdatering af *Den danske kodeks for integritet i forskning*, som bl.a. skal understøtte, at forskningsfriheden bliver efterlevet i det daglige. Forskere, herunder yngre forskere, er inkluderet i arbejdet.

Som Forskerbevægelsen selv peger på, er pres på den akademiske frihed og forbedringer i forskningssystemet mangefacetteret og komplekst, og der er ingen nemme løsninger. Det er imidlertid spørgsmål, som ligger mig meget på sinde, og som jeg derfor har en løbende dialog med sektoren om – både med ledelserne og med repræsentanter fra forskerstanden.

Med venlig hilsen

Christina Egelund